

Actueel

Politiek als verzet

Jef Peeters

Aansluitend bij Manu Claeys' schets van het politiek-ideologisch spectrum wil ik enkele commentaren kwijt over groene politiek. Uitgangspunt is de evidente gedachte dat politiek ruimer is dan partijpolitiek, en dat politiek zelf een aspect is van een ruimere maatschappelijke beweging. Vooral groene politiek kan zich niet baseren op een cultureel verleden of op de dominante cultuur, en is dus des te meer afhankelijk van groene beweging in de samenleving en van culturele transformatieprocessen die daardoor op gang getrokken worden. Het is wellicht niet overtrokken te beweren dat het zwaartepunt van groene politiek noodzakelijk bij groene beweging ligt en niet bij groene partij. Of nog anders gesteld: welk soort politiek moet een groene partij bedrijven wil ze effectief zijn bij de vergroening van de samenleving? Die vraag lijkt mij van fundamenteel belang, eerder dan een overdreven focus op communicatiefouten, op mediatisering van de politiek, op de kwaadwilligheid van andere partijen e.d.

Een antwoord dient gezocht vanuit de eigen plaats van de groene ideologie in ons politiek systeem. Groene politiek wordt geschraagd door een nieuw grensbewustzijn, ooit gethematiseerd als 'grenzen aan de groei'. Daardoor komt groene politiek noodzakelijk in oppositie te staan met een heersende consensus, zowel op structureel als op sociaal-psychologisch vlak. Ecologie is een stoorzender voor de mythologie die de geluksverwachting van de moderne samenleving onderbouwt. Steeds verdergaande economische ontwikkeling, gebaseerd op wetenschap en techniek, zou terzelfdertijd de voorwaarden voor geluk, emancipatie en verlossing van alle kwalen voortbrengen. Het is niet omdat de risicosamenleving die verwachtingen schokt dat die geluksmythologie verdwenen zou zijn. Politiek vinden we dat terug in de consensus van paars - weliswaar met rode en blauwe varianten - omtrent een gecorrigeerd kapitalisme. De 'actieve welvaartsstaat' is daarvan de maatschappelijke vertaling, en ook correcties op milieuvlak kunnen een plaats krijgen. Het groene pleidooi voor 'sufficiëntie' en 'onthaasting' staat daar echter haaks op. Zo is een echte groene partij een anti-systeempartij. Dat brengt ook mee dat het politieke compromis tussen groen en paars niet kan werken zoals tussen rood en blauw.

Wanneer groenen dan meestappen met een paarse regering komen zij dan niet noodzakelijk in een paradox terecht? Kan je als groene de betere 'beheerder' worden van een systeem dat je eigenlijk wil veranderen? Is het geen valkuil de crisis te willen beheren van een systeem dat je niet meer wil? Jef Tavernier illustreerde dat treffend n.a.v. de opruiming van kippen om de vogelpest in te dijken. Ik paraphraseer: "Als groenen is dit niet onze keuze, want wij willen een ander soort landbouw." Hoe goed je als groene ook je best doet, je loopt je eigen verhaal achterna, en het ontsnapt je tenslotte. En zo kom je tussen hamer en aambeel te zitten van de verwachtingen van 'de mensen' - waarvoor paars beter geplaatst is om die te beamen - en de verwachtingen van de eigen achterban naar groene realisaties. In die context wordt een partij gemakkelijker de speelbal van zijn coalitiepartners, vatbaar voor verkeerde 'percepties', slachtoffer van de 'politique politicienne' en de mediatisering.

Het schema van Claeys maakt nog iets anders duidelijk, namelijk dat het voor een groene profilering niet verstandig is om een potje te maken van de onderscheidingen links-rechts en progressief-conservatief (zoals bijvoorbeeld Yves Desmet in *De Morgen* van 31 mei). Het maakt onduidelijk wie je tegenstanders en wie je medestanders zijn. In een begrensde wereld stellen herverdelingsvraagstukken zich radicaler dan in een perspectief van eindeloze groei. Groen moet zich daarom links profileren wil haar verhaal niet afschampen op afgunst en rancune in de samenleving. Anderzijds is er geen noodzaak voor groen om zich 'progressief' te profileren. Als dragers van een groene levenswijze horen ook de 'geitenwollensokken' erbij.

Omwille van haar anti-systeemkarakter is het sowieso moeilijk om aan groene politiek te doen via de Wetstraat. Nu wil ik niet pretenderen duidelijke recepten te hebben over hoe het wel moet (het schrijven van kookboeken laten we liever aan anderen over), en welke plaats er is voor een groene politieke partij. Daarop

Oikos, Politiek, milieu, cultuur, 26, 3/2003, Actueel

zijn wellicht meerdere antwoorden die elkaar aanvullen, en die we samen moeten uitzoeken. In ieder geval bestaat groene politiek uit daden van verzet tegen de vooralsnog heersende consensus. Daarbij lijkt het mij contraproductief om gebiologeerd te blijven door de klassieke machtsbenadering van politiek. Politiek als verzet is creatief en veranderingsgericht aanwezig zijn in de samenleving. Dat kan een goede uitgangsgedachte zijn, waarvoor ik alleszins inspiratie heb kunnen putten uit het boekje *Verzet als scheppende kracht* van Florence Aubenas en Miguel Benasayag (Academia Press, Gent, 2003, zie *Oikos* 25 voor een uittreksel. Aanbevolen als verfrissing in deze voor groenen verwarrende tijden.